

EKSKLUZIVE

TË BINDUR SE LEXUESVE ME TË CILËT KOMUNIKOJMË, POR EDHE OPINIONIT MË TË GJERË TË VENDIT DHE TË JASHTËM U INTERESON SE Ç'NDRYSHIME NË SISTEM PARALAJMËRON PROJEKTI I KUSHTETUTËS TË RPS TË SHQIPËRISË, E PAMË TË UDHËS TË BOTOJMË TEKSTIN INTEGRAL TË TIJ. KËSHTU KUJTOJMË SE KËNAQIM JO VETËM KURESHTJEN E OPINIONIT, POR EDHE TË SPECIALISTËVË TË SISTEMIT POLITIK DHE TË SË DREJTËS KUSHTFTUESE NDËR NE.

REDAKSIA

PROJEKTI I KUSHTETUTËS SË REPUBLIKËS POPULLORE SOCIALISTE TË SHQIPËRISË

HYRJE

Populli shqiptar e ka çarë rrugën e historisë me shpatë në dorë. Ai ka luftuar për qenien e tij si popull e si komb, për lirinë e pavarësinë kombëtare, për tokën dhe gjuhën amtare, për bukën dhe drejtësinë shqërore. Pas shekuish robëri arriti një fitore të madhe me krijimin e shtetit të pavarur kombëtar shqiptar më 28 Nëntor 1912.

Me Luftës së Nacionalçlirimtare, nën udhëheqjen e Partisë Komuniste të Shqipërisë, më 29 Nëntor 1944 Shqipëria fitoi pavarësinë e vërtetë dhe populli shqiptar mori nën dorë fatet e tij. Shqipëria u shpall Republikë. Triumfi i revolucionit populor hapi një epokë të re zhvillimi.

Në kushtet e pushtetit populor, sipas vijës së Partisë së Punës u realizuan shndërime të mëdha ekonomiko-shqërore. Brenda një kohe të shkurtër vendi hyri në rrugën e industrializimit, ndërsa kolektivizimi i bujqësisë ia ndëroi pamjen fshatit shqiptar. Arsimi dhe kultura u shndërruan në pronë të masave të gjera të popullit. U ndërtua një shqëri e re pa shfrytëzues e të shfrytëzuar, ku çdo njeri vlerësohet e shpërblehet sipas punës që bën e ndihmës që jep përparrimin e vendit. Puna e lirë e njerëzve të lirë është bërë faktori vendimtar i lulëzimit të atdheut socialist, i ngritisë së mirëgenies së përgjithshme dhe të gjithsecilit.

Fitorët historike kanë krijuar kushte dhë mundësi të reja për zhvillimin e mëtejshëm të ekonomisë e të kulturës, përpërsosjen e sistemit politik e ngritjen e mirëgenies së popullit, për thellimin e demokracisë dhe zgjerimin e lirive e të drejtave të njeriut.

Populli shqiptar ruan si gjinë më të shtrënjtë idealet e larta të atdhedashurisë, të barazisë e të drejtësisë. Ai, duke mbrojtur me vendosmëri lirinë, pavarësinë e sovranitetit kombëtar, ecën me guxim në rrugën që hapi fitorja e revolucionit populor, drejt zhvillimeve të reja bashkëkohore, për ta bërë Shqipërinë një vend të begatë e të nderuar.

PJESA E I**KREU I****PARIMET THEMELORE****NENI 1**

Shqipëria është Republikë Popullore Socialiste, që shpreh e mbron interesat e popullit dhe mbështetet në unitetin e tij.

NENI 2

I gjithë pushteti shtetëror në Republikën Popullore Socialiste të Shqipërisë buren nga populli dhe i përket atij.

Populli e ushtron pushtetin nëpërmjet organeve përfaqësuese si edhe drejtëpërdrejtë, në format dhe caqet e parashikuara me Kushtetutë.

Organet përfaqësuese janë Kuventi Popullor dhe këshillat popullorë.

Askush tjetër veç organeve të përcaktuara shprehimisht në këtë Kushtetutë nuk mund të ushtrojë në emër të Republikës Popullore të Shqipërisë sovranitetin e popullit dhe qdo atribut të tij.

NENI 3

Organet përfaqësuese drejtojnë dhe kontrollojnë veprimtarinë e të gjitha organeve të tjera shtetërore, të cilat përgjigjen dhe jepin illogari perpara tyre.

Organet përfaqësuese dhe organet e tjera të shtetit në gjithë punën e tyre mbështeten te populli, e tërheqin atë në qeverisjen e vendit dhe jepin illogari përparrat.

NENI 5

Organet përfaqësuese zgjidhen nga populli me votim të përgjithshëm, të barabartë, të drejtëpërdrejtë dhe të fshehtë.

Zgjedhësit kanë të drejtë të heqin në çdo kohë përfaqësuesin e tyre kur ky ka humbur besimt e zgjedhësve, nuk plotëson detyrat e ngarkuara ose kur vepron rukundështim me ligjet.

Organizimi, mënyra e zhvillimit të zgjedhjeve, si dhe heqja e përfaqësuesve të zgjedhur rregullohen me ligji.

NENI 6

Organizimi i shtetit dhe veprimitaria shtetërore bazohen në kombinimin e drejtimit të centralizuar me autonominë e organeve lokale, sipas parimeve të përcaktuara në Kushtetutë dhe në ligje të veçanta.

NENI 7

Veprimitaria shtetërore zhvillohet në bazë të Kushtetutës dhe të ligjeve.

Zbatimi i përpiktë dhe i njëllotjë i normave juridike është i detyrueshëm për të gjitha organet shtetërore, organizatat politike e shoqërore dhe ekonomike, sidhë për nepunësit.

Legislacioni i Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë merr parasysh normat e së drejtës ndërkombe të njohura përgjithësisht.

NENI 8

Të gjithë shtetasit janë të barabartë përpara ligjit.

NENI 9

Veprimitaria shtetërore është atribut vetëm i organeve shtetërore të njohura me ligji.

NENI 10

Organizatat politike e shoqërore janë të ndara nga shteti. Shteti i përkrah e bashkëpunon me to dhe krijon kushtet për zhvillimin e veprimitarisë së tyre, që ato, me metoda demokratike, të ndikojnë në politikën shtetërore.

Në Republikën Popullore Socialiste të Shqipërisë ndalohen organizatat me karakter fashist, racist, luftënxitës, si edhe ato që synojnë përbysjen me dhunë të rendit të vendosur me Kushtetutë.

NENI 11

Republika Popullore Socialiste e Shqipërisë në marrëdhëniet e jashtme mbrojnë interesat kombëtare, ndjek politikën e miqësise, të bashkëpunimit, të paqes dhe të sigurimit ndërkombëtar.

Republika Popullore Socialiste e Shqipërisë është përfqinjësinë e mirë, përmarrëdhënien me të gjitha shtetet mbi bazën barazisë, të respektimit të sovranitetit, të mosndërhyrjes në punët e brendshme dhe të dobisë së ndërsjellë.

Republika Popullore Socialiste e Shqipërisë kundërshton çdo formë të agresionit, të shfrytëzimit kolonial, të diktaturave të heqemonisë, të shtypjesh kombëtare, të dallimit racor dhe të terrorizmit. Ajo i përbahet parimit të vetëvendosjes së popujve, të ushtrimit të sovranitetit të plotë kombëtar dhe të barazisë së të gjitha vendeve në marrëdhëniet ndërkombëtare.

Republika Popullore Socialiste e Shqipërisë përkrah luftën e popujve përliri, pavarësi, përparrim shoqëror dhe mbështetet në solidaritetin e tyre.

Republika Popullore Socialiste e Shqipërisë bashkëpunon me organizatat dhe organizmat ndërkombëtar që veprojnë mbi bazën e parimeve demokratike dhe paqedashëse.

NENI 12

Në Republikën Popullore Socialiste të Shqipërisë ekzistojnë këto forma të pronësise:

Prona shtetërore, prona e kooperativave dhe organizatave të tjera dhe prona private.

Këto forma pronësive bashkëjetojnë dhe zhvillohen në kuadrin e sistemit socialist të ekonomisë.

Të gjitha format e pronësise mbrohen me ligj.

NENI 13

Prona shoqërore që përbëhet nga prona e shtetit, e kooperativave dhe e organizatave të tjera është burimi kryesor i mirëqenies së popullit dhe i fuqisë së atdheut.

NENI 14

Prona shtetërore i përket gjithë popullit.

Janë pronë e shtetit: toka dhe pasuritë e nëntokës, minierat, pyjet, kullotat, ujërat, burimet natyrore të energjisë, uzinat, fabrikat, stacionet e makinave dhe të traktoreve, bankat, rruget e komunikacionit dhe mjetet e transportit hekurudhor, ujor e ajror, postë-telegraf-telefonat, stacionet e radios dhe të televizionit, kinematografia.

Pronë e shtetit është edhe çdo pasuri tjetër që krijohet në sektorin shtetëror ose që shteti fiton sipas ligjt.

NENI 15

Tjetërsimi ose bashkëpronësia për objekte të veçanta të mësipërme, me përashtim të tokës lejohet vetëm me ligj.

NENI 16

Toka është pronë vetëm e shtetit. Ajo nuk mund të jetë objekt tjetërsimi. Toka u jepet në përdorim personave juridikë dhe fizikë. Mënyra e dhënies së tokës në përdorim, me ose pa shpërbim, caktohet me ligj.

Toka bujqësore mund të përdoret për qëllime të tjera vetëm me pëlqimin e organeve shtetërore përkatëse.

NENI 17

Prona kooperativiste i përket një grapi punonjësish që bashkohen vullnetarisht për të kryer veprimitari prodhuese, tregtare, shërbimi ose veprimitari të tjera shoqërist të dobishme.

Pronësia kooperativiste mund të kalojë në një formë tjetër pronësie sipas rrugave të parashikuara me ligj.

NENI 18

Mënyra e krijimit dhe e përdorimit të pronës private si edhe sferat dhe caqet e veprimitarës së saj përcaktohen me ligj.

Inisiativa private lejohet me kusht që të mos dëmtojë interesat shoqërore. Shteti ushton kontroll mbi inisiativën private.

NENI 19

Personi juridik a fizik i huaj mund të fitojë të drejtën e pronësise në kushtet e përcaktuara me ligj.

Personi i huaj ka të drejtë të organizojë veprimitari të pavarur, të investojë në ndërmarrjet e vendit ose të formojë ndërmarrje të përzier në kushtet e përcaktuara me ligj.

NENI 20

E drejta e trashëgimisë së pronës private njihet e garantohet me ligj.

NENI 21

Shpronësimi i pronës private mund të bëhet në raste të jashtëzakonshme dhe kur interesë i përgjithsëm nuk mund të realizohet në rrugë tjetër. Shpronësimi bëhet kurdoherë me shpërbim sa vlera e objektit të shpronësuar.

Mosmarrëveshjet që lindin për shkak të shpronësimit zgjidhen në rrugë gjyqësore.

NENI 22

Mbrojtja e tokës, e pasurive të natyrës, e ujërave dhe e ajrit nga prishja dhe ndotja është detyrë e shtetit, e organizatave ekonomike e shoqërore dhe e të gjithë shtetasve.

FOTO: LALE VULI

NENI 23

Shteti organizon, drejton e planifikon veprimtarinë e përgjithshme ekonomike e shoqërore, duke harmonizuar interesat kombëtare e lokale, me qëllim që të plotësohen nevojat materiale e kulturore të shoqërisë e të forcohen pavarësia dhe mbrojtja e vendit.

Pjessëmarrja dhe iniciativa e subjekteve të tjera në jetën ekonomike e shoqërore të vendit realizohen në përputhje me objektivat e përgjithshme të caktuara nga shteti.

NENI 24

Për administrimin e mjeteve që janë pronë e gjithë popullit shteti krijon ndërtje. Këto kanë pavarësi ekonomike dhe ushtronjë veprimtarinë e tyre në përputhje me interesat e përgjithshme të shoqërisë dhe me ato të kolektivit e të individit.

Mënyra e krijimit të ndërmarrjeve dhe parimet e veprimitarisë së tyre caktohen me ligj.

NENI 25

Tregtia e brendshme dhe e jashtme ushtrohen nën kontrollin e shtetit.

Mënyra e caktimit të çmimeve të shitjes e të blerjes së produkteve të ndryshme vendoset me ligj.

NENI 26

Gjithëjeta ekonomiko-shoqërore e vendit ka në themel punën. Puna është burimi kryesor i sigurimit të mjeteve të jetesës për çdo shtetas.

Shteti kujdeset dhe merr masa përmbrëtjen në punë dhe përkufizimin e punonjësve.

NENI 27

Në Republikën Popullore Socialiste të Shqipërisë çdo punonjës gjëzon të drejtët e shërbimit sipas sasisë e cilësisë së punës dhe rezultateve të saj.

Në nxitjen e punës për rezultate sa më të larta kombinohet përdorimi e stimujve materialë me ata moralë.

Fondi shoqëror i konsumit përmblidhet nevojave të përbashkëta të shtetasve krijohet në perputhje me mundësitet e ekonomisë së vendit.

Shteti ushton kontroll mbi masën e punës e të konsumit.

NENI 28

Personat juridik a fizikë kanë për detyrë të kontribuojnë në përballimin e shpenzimeve të shoqërisë në raport me të ardhurat e tyre.

Sistemi fiskal caktohet me ligj.

NENI 29

Arsimi në Republikën Popullore Socialiste të Shqipërisë organizohet e drejtë nga shteti, është i hapur për të gjithë dhe jepet falas.

Arsimi dhjetëvjeçar është i detyrueshem.

Arsimi ndjek traditat më të mira të shkollës shqipe kombëtare e laike dhe synon formimin e gjithanshëm të personalitetit të njeriut në përpunje me botëkuimin materialist dhe me parimet e demokracisë e të socializmit.

NENI 30

Shteti organizon e drejton zhvillimin e shkencës e të teknikës në lidhje të ngushtë me jetën e me prodhimin, në shërbim të përparimit të shoqërisë e të mbrojtjes së atdheut.

Shteti përkrah përhapjen e dijeve shkencore në masa dhe tërheqjen e gjerë të tyre në veprimtarinë kërkimore — shkencore.

NENI 31

Shteti mbron vlerat kulturore e trashëgimin kulturor të popullit dhe kujdeset për zhvillimin e gjithanshëm të kulturës kombëtare, të letërsisë e të arteve.

NENI 32

Shteti punon për zhvillimin e kulturës fizike dhe të sporteve mbi bazën e lëvizjes masive përfocimin e shëndetit të popullit, sidomos të brezit të ri.

NENI 33

Republika Popullore Socialiste e Shqipërisë është shtet laik. Shteti respekton lirinë e besimit fetar.

Kultet fetare janë të barabarta përpara ligjit. Ndalohet shpërdorimi i tyre përqillimë politike dhe përcarje kombëtare.

Marrëdhëni midis shtetit dhe institucioneve fetare rregullohen me ligj.

KREU II

TË DREJTAT DHE DETYRAT THEMELORE TË SHTETASVE

NENI 34

Shtetas të Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë janë ata që kanë shtesinë shqiptare në bazë të ligjit.

Askujt nuk mund t'i hiqet shtetësia pa kërkesën e tij.

NENI 35

Të drejtat dhe detyrat e shtetasve ndërtohen mbi bazën e pajtimit të interesave të individit dhe të shoqërisë.

NENI 36

Nuk nijhet asnjë kufizim ose privilegi në të drejtat dhe detyrat e shtetasve për arsyen seksi, race, ngjyre, kombësie, gjuhe, bindjeje politike, besimi fetar, arsimi, pozite shqërore dhe gjendjeje materiale.

NENI 37

Gruaja gjëzon të drejta të barabarta me burrin në punë, në shpërbirim, në pushtim, në sigurimin shoqëror, në arsim, në tërë veprimtarinë shoqërore — politike dhe në familje.

NENI 38

Republika Popullore Socialiste e Shqipërisë u siguron pakicave kombëtare të drejtën që të shprehin, të ruajnë dhe të zhvillojnë lirisht identitetin e tyre etnik, kulturor ose fetar, të përdorin gjuhën amtare e ta mësojnë atë në shkollë dhe të zhvillojnë kulturën e vet në të gjitha aspektet e saj.

Cdo privilegi o pabarazi kombëtare dhe cdo veprim që shkul të drejtat e pakicave kombëtare është antikushtetues dhe dënohet sipas ligjit.

NENI 39

Shtetasit që mbushin moshën 18 vjeç kanë të drejtë të zgjedhin dhe të zgjedhen në të gjitha organet e pushtetit shtetëror.

Nuk kanë të drejtën e zgjedhjes vetëm shtetasit që përjashtohen në bazë të ligjit.

NENI 40

Shtetasit kanë të drejtë për punë. Shteti kujdeset për punësimin e tyre.

Shtetasit kanë të drejtë të zgjedhin dhe të ushtrojnë profesionin e tyre sipas afësisë e prirjeve vetjake dhe në pajtim me nevojat e shoqërisë.

Shtetasit që janë në marrëdhënie pune, në rast ndërprerjeje të punës për shkak të pavarrura nga vullneti i tyre, kanë të drejtën e një shpërbimi në masën e përcaktuar me ligj.

Shtetasve u njihet e drejta për të punuar jashtë kufijve të shtetit. Shteti kujdeset për mbrojtjen e të drejtave të tyre.

NENI 41

Organizatat profesionalë si edhe vetë punonjësit, në bazë të rregullave të përcaktuara me ligj, kanë të drejtë të vendosin lénien e përkohshme të punës kur nuk plotësohen të drejtat e tyre të njohura me ligj.

NENI 42

Shtetasit gjëzojnë të drejtën e pushimit pas punës. Koha e punës ditore e javore, si edhe pushimi vjetor i paguar, rregullohen me ligj.

Në shërbim të punonjësve krijohen shtëpi pushimi, shtëpi kulture dhe qendra të tjera të këtij lloji.

NENI 43

Punonjësve të qytetit e të fshatit u sigurohen mjetet e nevojshme materiale për jetesë në pleqëri, në rast sëmundjeve ose humbjeje të aftësisë për punë.

Shteti merr nën kujdes përmbrrojtjen e atdheut invalidët e Luftës Nacionale - rimbartare, ata të luftës përmbrrojtjen e atdheut, invalidët e punës dhe krijon kushtet përiافتësimin e tyre.

Fëmijët e mitur të të rënëve përmbrrojtjen e vendit dhe për ndërtimin socialist janë nën kujdesin e shtetit.

NENI 44

Shteti i siguron shtetasve falas shërbimin e nevojshëm mjekësor dhe mjekimin në qendrat e tij shëndetësore.

NENI 45

Martesa dhe familia janë nën kujdesin e mbrojtjen e shtetit dhe të shoqërisë. Martesa lidhet përpara organeve shtetërore kompetente.

Prindërit përgjigjen përmirërritjen dhe për edukimin e fëmijëve.

Fëmijët kanë për detyrë të kujdesen përmirërritjen dhe paaftë dhe pa mjetë të mjaftueshme jetese.

Fëmijët e lindur jashtë martese kanë po ato të drejta e detyra si edhe fëmijët e lindur me martesë.

Fëmijët e mbetur pa prindëri dhe pa përkrahje rriten dhe edukohen nga shteti.

NENI 46

Nëna dhe fëmija gjëzojnë kujdes e mbrojtje të veçantë sipas ligjit.

Nëna ka të drejtën e pushimit të paguar para e pas lindjes.

Shteti hap shtëpi lindjeje dhe çerdhe e kopshte përfshi fëmije.

NENI 47

Shtetasit kanë të drejtën e pronës private.

E drejta e trashëgimisë rregullohet me ligj.

NENI 48

Shteti garanton lirinë e punës shkencore dhe të krijimtarisë letrare e artistike. Të drejtat e autorit mbrohen me ligj.

NENI 49

Shtetasit kanë të drejtë për arsim.

NENI 50

Shtetasit kanë të drejtë të lëvizin lirisht brenda territorit të Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë. Ata kanë të drejtë të zgjedhin ose të ndryshojnë vendbanimin, me kusht që të mos dëmtohen interesat shoqërore të përcaktuara me ligj.

Shtetasit kanë të drejtë të dalin e të hyjnë lirisht në territorin e Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë. Kufizimi i kësaj së drejtë bëhet vetëm me ligj, në raste të vecantë, përmbrrojt sigurimin kombëtar, rendin, shendetin, moralin publik ose të drejtat dhe liritë e shtetasve të tjera.

NENI 51

Shtetasit nuk mund tē dëbohen nga territori i Republikës Populllore Socialiste të Shqipërisë, me përjashtim tē rasteve tē ekstradimit tē parashikuara shprehimisht nē marrëveshjet ndërkombëtare nē tē cilat është palë Republika Populllore Socialiste e Shqipërisë.

FOTO: HAZIR REKA

NENI 52

Shtetasit gjëzojnë lirinë e mendimit e tē fjalës si edhe tē shprehjes e tē përapjes së tyre.

Shtetasve u garantohet liria e shtypit dhe e formave tē tjera tē informimit publik.

NENI 53

Shtetasve u garantohet liria e ndërgjegjes. Ata kanë tē drejtë tē besojnë nē një fe ose tē mos besojnë, tē predikojnë fenë e tyre ose tē bëjnë propagandë ateiste.

NENI 54

Shtetasit gjëzojnë lirinë e grumbullimit, tē mbledhjes dhe tē manifestimit publik nē mënyrë paqësore dhe pa armë, sipas kushteve tē përcaktuara me ligj.

NENI 55

Shtetasve u sigurohet e drejta e bashkimit nē organizata tē ndryshme që veprojnë nē fushën politike, ekonomike, kulturore, si edhe nē çdo fushë tjetër tē jetës së vendit.

Organizatat e ndryshme mund tē shpërndahen nē rastet e parashikuara me ligj.

NENI 56

Shtetasit kanë tē drejtë tē marrin pjesë nē drejtimin e veprimtarisë shtetërore e shqërore, nē diskutimin e ligjeve dhe nē referendumë. Ata kanë tē dejtë tē punojnë nē çdo detyrë shtetërore mbi bazën e aftësive profesionale, me përjashtim tē rasteve tē parashikuara me ligj.

NENI 57

Shtetasit kanë tē drejtë tē informohen pér çështje shtetërore, ekonomike, shqërore e ndërkombëtare, si edhe pér ato që kanë tē bëjnë me tē drejtat dhe detyrat e tyre, me përjashtim tē rasteve tē parashikuara me ligj.

NENI 58

Të drejtat e shtetasve nuk mund tē ushtrohen nē kundërshtim me rendin e vodusor me Kushtetutë. Realizimi i tyre nuk duhet tē cënojë tē drejtat e shtetasve tē tjerë.

Ndalohet ushtrimi i çdo veprimtarie politike që drejtohet kundër lirisë, sovranitet dhe tërësisë territoriale të Republikës Populllore Socialiste të Shqipërisë ose që synon drejtësëdrejti ose tërthorazi përdorimin e dhunës.

NENI 59

Shtetasit ka tē drejtën tē jetë i lirë dhe tē ketë sigurinë personale. E drejta e jetës mbrohet me ligj. Askujt nuk mund t'i hiqet jeta nē mënyrë arbitrale.

NENI 60

Shteti garanton paprekshmërinë e personit.

Asnjëri nuk mund tē arrestohet pa vendim tē organit kompetent. Shtetasit i arrestuar ka tē drejtë tē ankohet drejtësëdrejti nē gjykatë kundër vendimit tē arrestimit.

Në raste tē veçanta, tē parashikuara me ligj, organet kompetente mund tē ndalojnë një person jo më shumë se tri ditë.

NENI 61

Asnjëri nuk mund tē akuzohet dhe tē dënohet pér një vepër penale, e cilë, nē kohën e kryerjes së saj nuk ka qenë e parashikuar me ligj.

Asnjëri nuk mund tē dënohet pér një vepër penale pa vendim tē gjykatës. Shtetasit i marrë si i pandehur konsiderohet i pafajshëm derisa nuk është vërtetuar fajësia e tij me vendim gjyqësor tē formës së prerë.

Asnjëri nuk mund tē dënohet pa qanë i pranishëm nē gjyq. përvëçse kur vertetohtet ligjërisht mungesa e tij.

NENI 62

Shtetasit i njihet e drejta e mbrojtjes vetjake ose me avokat nē tē gjitha fazat e procesit penal. Mbrojtja mund tē realizohet edhe nē forma tē tjera tē parashikuara me ligj.

NENI 63

Ndalohet përdorimi i torturës si edhe çdo trajtim ose dënim çnjerëzor.

NENI 64

Shtetasit që deklarohet i pafajshëm, ose tē cilit i është hequr liria padrejtësisht, ka tē drejtë pér rehabilitim, pér rivendosjen e tē drejtave tē cënuara dhe pér shpëblimin e dëmit.

NENI 65

Asnjëri nuk mund tē internohet ose tē dëbohet, veçse nē rastet tē veçanta tē parashikuara me ligj dhe vetëm nē bazë tē një vendimi gjyqësor.

NENI 66

Banesa nuk mund tē dhunohet. Pa pëlqimin e personit përkates nuk lejohet tē hyjë nē banesën e tij asnjë njeri tjetër veç përfaqësuesve tē organeve shtetërore kompetente dhe nē kushtet e caktuara me ligj.

NENI 67

Fshehtësia e korrespondencës dhe e mjeteve tē tjera tē komunikimit nuk mund tē cënohet, veçse nē rastet e kryerjes së një vepre penale tē gjendjes së jashtëzakonshme ose tē luftës.

NENI 68

Shtetasit kanë tē drejtë tē bëjnë kërkesa, ankesa vërejtje dhe propozime nē organet kompetente pér çështje personale, shqërore dhe shtetërore.

Shtetasit, sipas kushteve tē caktuara me ligj, kanë tē drejtë t'i drejtohen gjykatës kompetente pér tē kërkuar zhërimtë nga shteti ose nga nëpunësit e tij pér dëmet që u shkaktohen nga veprimet e paligjshme tē organeve shtetërore dhe tē nëpunësve gjatë ushtrimit tē detyrës.

Shtetasit, sipas kushteve tē caktuara me ligj, kanë tē drejtë tē ankohen nē gjykatën kompetente kundër nëpunësve pér padrejtësi tē bëra nē ushtrimin e detyrës.

NENI 69

Shtetasit janë të detyruar të respektojnë dhe të zbatojnë Kushtetutën dhe ligjet e tjera.

Ruajtja e forcimi i rendit juridik, si edhe zbatimi i rregullave të bashkëjetesës, janë detyrë e të gjithë shtetasve.

NENI 70

Shtetasit kanë për detyrë të respektojnë disiplinën në punë dhe të ruajnë e të forcojnë pronën shoqërore.

NENI 71

Mbrojtja e atdheut është detyra më e lartë dhe nderi më i madh për të gjithë shtetasit.

Tradhtia ndaj atdheut është krimi më i rëndë.

NENI 72

Shërbimi ushtarak dhe përgatitja e vazdueshme për mbrojtjen e atdheut janë detyrë e të gjithë shtetasve.

NENI 73

Shtetasit shqiptarë janë vendit gëzojnë kujdesin dhe mbrojtjen e shtetit.

NENI 74

Në Republikën Popullore Socialiste të Shqipërisë u jepet e drejta e strehimit shtetasve të huaj dhe personave pa shtetësi që ndiqen për shifikat e zgjedhjeve së tij. Në dobë të demokracisë e të cilirimit kombëtar a shoqëror, si edhe të përparrimit të shkencës e të kulturës.

NENI 75

Shtetasve të huaj dhe personave pa shtetësi u garantohen të drejtat dhe lirite e parashikuara me ligj.

Përashtime nga këto të drejta ose kufizimi i tyre bëhen me ligj.

NENI 76

Të drejta e liri të veçanta të parashikuara në Kushtetutë mund të kufizohen ose të pezullohen vetëm në rastet e gjendjes së Jashtëzakonshme ose të luftës, në masën dhe sipas kriterieve të përcaktuara me ligj të posaçem.

PJESA E DYTË

KREU I

ORGANET E LARTA TË PUSHTETIT SHTETËROR

A. Kuvendi Popullor

NENI 77

Kuvendi Popullor është organi më i lartë i pushtetit shtetëror dhe i vetmi organ ligjvënës.

Kuvendi Popullor ushton sovranitetin në emër të popullit e të shtetit, në format e caqet e parashikuara në Kushtetutë.

NENI 78

Kuvendi Popullor ka këto kompetencia kryesore:

1. Përcaktohen drejtimet kryesore të politikës së brendshme e të jashtme të shtetit.

2. Miraton e ndryshon Kushtetutën dhe ligjet, vendos përfundimisht mbi pajtueshmërinë e ligjeve me Kushtetutën dhe bën interpretimin e tyre.

3. Miraton treguesit kryesore të planeve për zhvillimin ekonomik e kulturor të vendit dhe buxhetin e shtetit.

4. Shpall mobilizimin e pjesës së përgjithshëm, gjendjen e Jashtëzakonshme si edhe gjendjen e luftës në rast agresioni të armatosur kundër Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë ose kur kjo është e nevojshme për të përbushur detyrime që rrjedhin nga traktatet ndërkombëtare;

5. Ratifikon dhe denoncon:

Traktatet me karakter politik;

Traktatet ose marrëveshjet me karakter ushtarak;

Traktatet ose marrëveshjet që kanë të bëjnë me kufijtë e Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë;

Traktatet ose marrëveshjet që kanë të bëjnë me të drejtat dhe detyrat themelore të shtetasve;

Traktatet që kanë si rrjedhim detyrime financiare për shtetin;

Traktatet ose marrëveshjet që kanë si rrjedhim ndryshime në legjislacion;

Traktatet ose marrëveshjet e tjera në të cilat parashikohet që ratifikimi ose denoncimi i tyre të bëhet nga Kuvendi Popullor.

6. Jep amnistinë.

7. Vendos për referendumet popullore.

8. Zgjedh Presidentin e Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë.

9. Zgjedh, emëron dhe shkarkon Këshillin e Ministrave, Gjykatën e Lartë, Prokurorin e Përgjithshëm dhe zëvendësitet e tij.

10. Kontrollon veprimtarinë e Këshilit të Ministrave dhe të Prokurorisë së Përgjithshme.

11. Cakton strukturën administrativo-tokësore të vendit.

12. Vendos krijimin ose prishjen e ministrive.

NENI 79

Kuvendi Popullor përbëhet nga 250 deputetë, që zgjedhen në zona zgjedhjeje me numër afersisht të barabartë zgjedhësish.

Kuvendi Popullor zgjedhet për një kohë prej katër vjetësh.

Kuvendi Popullor thirret në sesionin e parë, jo më vonë se dy muaj nga dita e zgjedhjes.

Zgjedhjet e Kuvendit Popullor bëhen jo më vonë se tre muaj nga dita e mbarimit të mandatit të tij.

Në raste lufte, ose në raste të tjera të Jashtëzakonshme, Kuvendi Popullor mund të zgjatë veprimtarinë e vet përtëj afatit të caktuar, derisa të vazhdojë gjendja e Jashtëzakonshme.

Në raste të veçanta Kuvendi Popullor mund të vendosë shpërndarjen e vet para mbarimit të afatit për të cilin është zgjedhur.

NENI 80

Kuvendi Popullor zgjedh kryesinë e vet.

Veprimtaria e Kuvendit Popullor zhvillohet sipas rregullorës së miratuar prej tij.

NENI 81

Kuvendi Popullor mbledhet në sesione jo më pak se katër herë në vit.

Sesionet e Kuvendit Popullor thirren me dekret të Presidentit të Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë ose me kërkesën e një të tretës së deputetëve.

Mbledhjet e Kuvendit Popullor hapen kur është e pranishme shumica e deputetëve.

Mbledhjet e Kuvendit Popullor bëhen të hapura, me përrashtim të rasteve të veçanta kur Kuvendi Popullor vendos ndryshe.

NENI 82

Kuvendi Popullor zgjedh nga gjiri i tij komisione të përhershme dhe të përkohshme.

Kuvendi Popullor në sesionin e tij të parë zgjedh një komision për shqyrtimin e mandateve të deputetëve. Me propozimin e këtij komisioni Kuvendi Popullor vërteton ose anulon mandatet e deputetëve.

Komisionet e përhershme kanë për detyrë të shqyrtojnë projektligjet si edhe dekreten me karakter normativ të Presidentit të Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë, të ndjekin e të kontrollojnë veprimtarinë e organeve shtetërore sipas sektorëve përkatës dhe t'i parashtronë probleme Kuvendit Popullor ose Presidentit të Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë.

Komisionet e përkohshme krijojnë për çështje të caktuara.

NENI 83

Deputeti i Kuvendit Popullor në veprimtarinë e tij ka për detyrë t'u shërbejë me ndërgjegje popullit dhe atdheut. Të drejtat dhe detyrat e deputetit caktohen me ligj.

NENI 84

Deputeti i Kuvendit Popullor gjzon imunitet.

Deputeti nuk mund të ndalohet, të arrestohet ose të ndiqet penalish pa pëlqimin e Kuvendit Popullor ose të Presidentit të Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë me përrashtim të rasteve kur kryen një krim të dukshem e të rëndë.

Deputeti nuk ka përgjegjësi ligjore për shfaqjen e mendimeve të tij ose përvotën e dhënë.

NENI 85

Inisiativa ligjvënëse u përket Presidentit të Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë, Këshillit të Ministrave dhe deputetëve.

Ligjet dhe aktet e tjera të Kuvendit Popullor quhen të miratuar kur të votojë përvotë për shumicë e deputetëve të pranishëm.

Ligjet shpallen jo më vonë se 15 ditë pas miratimit dhe hyjnë në fuqi 15 ditë pas botimit të tyre në Gazetën Zyrtare, përvç rasteve kur parashikohet ndryshe nga ato vetë.

B. PRESIDENTI I REPUBLIKËS POPULLORE SOCIALISTE TË SHQIPËRISË

NENI 86

Presidenti i Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë është kryetari i shtetit dhe përfaqëson unitetin e popullit.

NENI 87

Presidenti i Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë zgjedhet nga Kuvendi Popullor për pesë vjet, me votim të fshehtë dhe me një shumicë prej dy të tretash të votave të të gjithë deputetëve. Në rast se në votimin e parë nuk sigurohet shumica e kërkuar, bëhet një votim i dytë në të cilin presidenti i Republikës zgjedhet me shumicën absolute të votave të të gjithë deputetëve.

Kandidati për president i propozohet Kuvendit Popullor nga një grup deputetësh prej jo më pak se 30 veta.

Në rast se përfunksionin e presidentit të Republikës janë më shumë se dy kandidatë, në votimin e dytë kanë të drejtë të paraqiten dy kandidatë, që kanë fituar numrin më të madh të votave në votimin e parë. Quhet i zgjedhur kandidati që fiton shumicën absolute të votave të të gjithë deputetëve.

NENI 88

President i Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë mund të zgjedhet çdo shëtitës shqiptar që ka mbushur moshën 40 vjeç dhe që u përgjigjet kushteve që kërkohen për zgjedhjen e deputetit.

I njëjtë person nuk mund të zgjedhet president i Republikës më shumë se dy legjislatura radhazi.

Presidenti i Republikës nuk mund të hiqet përpëra mbarimit të mandatit të tij, me përashtim të rastit kur kryen krimin e tradhtisë ndaj Attheut.

Në rast se presidenti i Republikës zgjedhet nga radhët e deputetëve, ai heq dorë nga funksioni i deputetit.

NENI 89

Presidenti i Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë ka këto kompetencia:

1. Siguron respektimin e Kushtetutës, të ligjeve dhe të drejtave e lirive të shtetasve.
2. Thirret sesionet e Kuvendit Popullor.
3. Caktion datën e zgjedhjeve të Kuvendit Popullor dhe të këshillave popullorë.
4. Shpallo iligjet dhe referendumet e vendosura nga Kuvendi Popullor.
5. Ka të drejtë, brenda 15 ditëve nga miratimi i ligjit prej Kuvendit Popullor, t'ia kthejë këtij për rishqyrtim vetëm një herë. Pas rishqyrtimit ligji duhet të miratohet me një shumicë prej dy të tretash të deputetëve të pranishëm.
6. I propozon Kuvendit Popullor caktimin e kryetarit të Këshillit të Ministrave dhe pranon dorëheqjen e tij.

7. Emëron dhe shkarkon, midis dy sesioneve të Kuvendit Popullor dhe me propozimin e Kryetarit të Këshillit të Ministrave, anëtarë të veçantë të Qeverisë. Këtë vendim presidenti i Republikës ia paraqet për miratim Kuvendit Popullor në mbledhjen e tij më të afërt.

8. Emëron dhe shkarkon, me propozimin e kryetarit të Këshillit të Ministrave, drejtuesit e institucioneve të tjera qendrore.

9. Ka të drejtë, kur e çmon të nevojshme, të kryesojë mbledhjet e Këshillit të Ministrave.

10. Kryeson Këshillin e Mbrotjes.

11. Kryeson Këshillin e Lartë të Drejtësisë.

12. Shfuqizon aktet e kundërligjshme ose të parregullta të Këshillit të Ministrave, të ministrit, të këshillave popullorë dhe të komiteteve ekzekutive të tyre.

13. Mund të shpërndajë Kuvendit Popullor përpëra mbarimit të afatit të legjislaturës, pasi merr mendimin e kryetarit të Këshillit të Ministrave dhe të kryetarit të Kryesisë së Kuvendit Popullor. Në këtë rast zgjedhjet e Kuvendit Popullor ribëhen jo më vonë se 45 ditë nga dita e shpërndarjes.

14. Mund të shpërndajë këshilla popullorë, të caktuarë komitetet ekzekutive përkatëse të përkohshme dhe të vendosë për zgjedhjen e një këshilli popullor të ri.

15. Lidh traktate ndërkombe, ratifikon dhe denoncon ato që nuk i shqyrton vetë Kuvendit Popullor.

16. Emëron dhe shkarkon përfaqësuesit diplomatikë, me propozimin e kryetarit të Këshillit të Ministrave.

17. Pranon letrat kredenciale dhe letrat e thirrjes së përfaqësuesve diplomatikë të shteteve të huaja.

18. Jep shtetësinë shqiptare dhe pranon lënien e saj;

19. Ushtron të drejtën e faljes.

20. Jep dekorata dhe tituj nderi.

21. Jep të drejtën e strehimit politik.

22. Shpall, kur është e pamundshme të mblidhet Kuvendi Popullor, mobilizimin e pjesës së dherës përgjithshme, gjendjen e jahtëzakonshme si edhe gjendjen e luftës në rast agresionit të armatosur kundër Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë ose kur kjo është e nevojshme për të përbushur detyrimet që rrjedhin nga traktatet ndërkombe.

23. Nxjerr dekrete me karakter individual dhe vendime; në raste të ngutshme nxjerr edhe dekrete me karakter normativ, të cilat i paraqiten për miratim Kuvendit Popullor në sesionin e tij të ardhshëm.

NENI 90

Kur vendi i presidentit të Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë mbeten vakant përfshirës, kompetencat e tij i ushtron përkohësish kryetari i Kryesisë së Kuvendit Popullor, me përashtim të atyre të parashikuara në pikat 5 dhe 13 të nenit 89 të kësaj Kushtetute.

NENI 91

Presidenti i Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë nuk përgjigjet për aktet e kryera gjatë ushtrimit të funksioneve të tij, me përashtim të rastit të tradhtisë ndaj attheut.

Në raste të tilla, çështja e përgjegjësisë mund të shtrohet në Kuvendin Popullor me kërkesën e jo më pak se një të katërtës së deputetëve. Vendimi përkatës merret me një shumicë prej dy të tretash të deputetëve.

KREU II

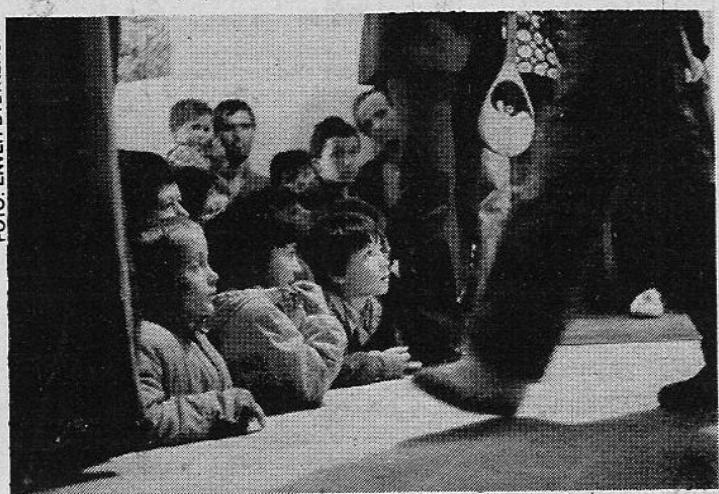
ORGANET E LARTA TË ADMINISTRATËS SHTETËRORE

NENI 92

Këshilli i Ministrave (Qeveria) është organi më i lartë ekzekutiv dhe urdhërdhënes.

Këshilli i Ministrave emërohet në sesionin e parë të Kuvendit Popullor.

Në përbërjen e Këshillit të Ministrave hyjnë: kryetari, zëvendëskryetarët, ministrit dhe personal e barazuar me ta. Në përbërjen e Këshillit të Ministrave mund të ketë edhe ministra pa portofol.

Anëtarët e Këshillit të Ministrave caktohen, si rregull, nga radhët e deputetëve. Këshilli i Ministrave vendos me shumicë votash, kur është e pranishme shumica e tij.

NENI 93

Këshilli i Ministrave ka këto kompetencia kryesore:

1. Drejton veprimtarinë për realizimin e politikës së brendshme dhe të jashtme të shtetit.

2. Nxjerr vendime, urdhëresa e udhëzime në bazë të Kushtetutës e të ligjeve dhe përbatimin e tyre; nënshkruehet nga kryetari i Këshillit të Ministrave dhe, kur kanë karakter normativ, botohen në Gazetën Zyrtare, me përashtim të rasteve të veçanta të parashikuar me ligj.

3. Drejton dhe kontrollon veprimtarinë e ministrit, të organeve të tjera qendrore të administratës shtetërore, të komiteteve ekzekutive të këshillave popullorë dhe caktion strukturën e tyre.

4. Drejton veprimtarinë për plotësimin e detyrave në fushën e mbrojtjes së vendit, në përpunje me vendimet e Këshillit të Mbrotjes.

5. Merr masat për sigurimin, ruajtjen dhe forcimin e rendit juridik socialist dhe të drejtave të shtetasve.

6. Lidh marrëveshje ndërkombe, miraton dhe denoncon ato që nuk i nënshtrohen ratifikimit.

7. Harton projektin e treguesve kryesorë të planeve për zhvillimin ekonomik e kulturor të vendit, projektbuxhetin e shtetit, organizon e kontrollon zbatimin e planeve dhe të buxhetit, drejton dhe organizon financat e shtetit dhe sistemin monetar e të kreditit.

NENI 94

Këshilli i Ministrave shfuqizon aktet e paligjshme ose të parregullta të ministrave dhe të organeve të tjera qendrore të administratës shtetërore, si edhe të komiteteve ekzekutive të këshillave popullorë.

Këshilli i Ministrave pezullon zbatimin e vendimeve të paligjshme ose të parregullta të këshillave popullorë dhe ia parashtron çështjen e shfuqizimit të tyre këshillit popullor më të lartë ose presidentit të Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë.

NENI 95

Kryetari dhe zëvendëskryetarët e Këshillit të Ministrave përbëjnë Kryesinë e Këshillit të Ministrave.

Kryesia e Këshillit të Ministrave ndjek, kontrollon dhe merr vendim për zbatimin e detyrave të caktuara nga Këshilli i Ministrave. Me vendim të Këshillit të Ministrave

Kryesia mund tē ngarkohet me shqyrtimin e disa çështjeve nē lidhje me ekonominë dhe kulturën.

Kryetari i Këshillit tē Ministrave përfaqëson Këshillin e Ministrave. Kryeson mbledhjet e tij, drejtun veprimtarinë e tij tē përgjithshme dhe përgjigjet pér të, si-guron unitetin e drejtimit politik dhe administrativ tē qeverisë, duke bashkërenduar punët e ministrave dhe tē institucioneve tē tjera qendore.

NENI 96

Ministrat drejtojnë ministritë nē degë tē caktuara veprimtarie.

Ministrat përgjigjen pér veprimtarinë e ministrave përkatëse dhe pér atë tē Këshillit tē Ministrave.

Ministrat pér çështjet që janë nē kompetencën e tyre nxjerrin urdhëra, rregullore e udhëzime nē bazë tē ligjeve dhe tē urdhëresave e tē vendimeve tē Këshillit tē Ministrave dhe pér zbatimin e tyre. Aktet e ministrave me karakter normativ bohen nē Gazeten Zyrtare me përjashtim tē rasteve tē veçanta tē parashikuara me ligj.

NENI 97

Ministrat shfuqizojnë urdhërat e udhëzimet e paligjshme ose tē parregullta tē organeve, tē ndërmarrjeve e tē institucioneve që varen prej tyre dhe pezullojnë zbatimin e vendimeve tē paligjshme ose tē parregullta tē komiteve ekkzektive tē këshillave popullor që kanë tē bëjnë me sferën përkatëse tē veprimtarisë, duke ia parashtruar çështjen e shfuqizimit tē tyre Këshillit tē Ministrave.

NENI 98

Anëtarët e Këshillit tē Ministrave janë përgjegjës penalish pér shkeljen e Kushtetutës dhe tē ligjeve nē lidhje me ushtrimin e funksioneve tē tyre. Ndjkja penale bëhet me miratim tē Kuvendit Popullor ose tē Presidentit tē Republikës Popullore Socialiste tē Shqipërisë.

KREU III

MBROJTJA E VENDIT DHE FORCAT E ARMATOSURA

NENI 99

Shteti ruan fitoret e revolucionit popullor, mbron lirinë, pavarësinë kombëtare dhe têrësinë territoriale tē vendit.

Territori i Republikës Popullore Socialiste tē Shqipërisë është i patjetërsues-hëm dhe kufijtë e saj janë tē paprekshëm.

NENI 100

Mbrojtja e Atdheut sigurohet nga populli i organizuar nē Forcat e Armatosura, që përbënët nga Ushtria Popullore, nga forcat e Ministrisë së Punëve tē Brendshme dhe nga forcat vulnetare tē Vetëmbrojtjes Popullore.

Ushtria Popullore, si forca kryesore pér mbrojtjen e atdheut, është ushtri e popullit dhe i shërben popullit.

NENI 101

Pér drejtimin, organizimin e mobilizimin e tē gjitha forcave dhe tē burimeve tē vendit pér mbrojtjen e atdheut krijohet Këshilli i Mbrojtjes.

Presidenti i Republikës Popullore Socialiste tē Shqipërisë është komandant i përgjithshëm i Forcateve tē Armatosura dhe kryetar i Këshillit tē Mbrojtjes.

Perbëria e Këshillit tē Mbrojtjes caktohet nga Kuvendi Popullor me propozimin e kryetarit tē Këshillit tē Mbrojtjes.

NENI 102

Askujt nuk i njihet e drejta tē nënshkruejë ose tē p.anojë nē emër tē Republikës Popullore Socialiste tē Shqipërisë kapitullimin ose pushtimin e vendit. Cdo akt i tillë është tradhti ndaj atdheut.

NENI 103

Në territorin e Republikës Popullore Socialiste tē Shqipërisë nuk lejohet vendosja e bazave dhe e forcave ushtarake tē huaja.

KREU IV

ORGANET LOKALE TË PUSHTETIT DHE TË ADMINISTRATËS SHTETËRORE

NENI 104

Këshillat popullore janë organe tē pushtetit shtetëror, që realizojnë qeverisjen nē njësitet administrative-tokësore përkatëse me pjesëmarrjen e gjere tē masave punonjëse.

Këshillat popullorë drejtojnë gjithë jetën shoqërore nē fushën politike, ekonomike, social-kulturore, tē mbrojtjes së vendit dhe tē ruajtjes së rendit juridik, duke pajtuar interesat lokale me interesat e përgjithshme shtetërore.

Këshillat popullorë zgjedhen pér një kundër prej tre vjetësh.

NENI 105

Këshilli popullor miraton treguesit kryesorë tē planit dhe buxhetin nē njësine administrative-tokësore përkatëse, zgjedh nga gjiri i tij e shkarkon komitetin ekzekutiv dhe komisionet e Këshillit, emëron dhe shkarkon përgjegjësit e seksioneve tē tij, tē komitetit ekzekutiv; drejtton dhe kontrollon veprimtarinë e Këshillave popullorë më tē ulët; nxjerr urdhëresa dhe vendime brenda kompetencave tē tij.

NENI 106

Mbledhjet e Këshillit popullor hapen kur është e pranishme shumica e anëtarëve.

Këshilli popullor vendos me shumicën e votave tē anëtarëve tē pranishëm.

NENI 107

Këshilli popullor më i lartë mund tē shpërndajë Këshillin popullor më tē ulët, caktion komitetin ekzekutiv tē përkohshëm dhe vendos zgjedhjet pér Këshillin popullor tē ri.

Këshilli popullor më i lartë mund tē shkarkojë komitetin ekzekutiv tē Këshillit popullor më tē ulët dhe tē urdhërojë zgjedhjen e re tē tij.

Këshilli popullor shfuqizon aktet e paligjshme ose tē parregullta tē komitetit ekzekutiv tē vet, tē Këshillit popullor më tē ulët dhe tē komitetit ekzekutiv përkatës.

NENI 108

Anëtarët e Këshillit popullor kanë pér detyrë t'i shërbejnë popullit me ndërgjegje e besnikëri, tē mbajnë lidhje tē ngushtët me zgjedhësit dhe tē jepin illogari përparrje, ata kanë tē drejtë tē kontrollojnë organet shtetërore, ndërmarrjet, institucionet e kooperativat bujqësore dhe tē kërkojnë prej tyre zbatimin e përgjegjës së ligjishëmisë sociale.

Organet përkatëse shtetërore janë tē detyruara t'i shqyrtojnë vërejtjet e anëtarëve tē Këshillave popullorë dhe tē marrin masat e nevojshme.

Anëtarët e Këshillit popullor gëzojnë imunitet brenda njësise administrative-to-kësore tē Këshillit popullor. Ata nuk mund tē ndalohen, tē arrestohen ose tē ndiqen penalish pa pëlqimin e Këshillit popullor, ose tē komitetit ekzekutiv, me përjashtim tē rasteve kur kryejnë një krim tē dukshëm e tē rënde.

NENI 109

Komiteti ekzekutiv është organ ekzekutiv dhe urdhërdhënes i Këshillit popullor.

Komiteti ekzekutiv vazhdon veprimtarinë e vet edhe pas mbarimit të mandatit tē Këshillit popullor që e ka zgjedhur, deri në mbledhjen e parë tē Këshillit popullor tē ri.

NENI 110

Komiteti ekzekutiv, midis sesioneve tē Këshillit popullor, ushtron tē drejtat dhe detyrat tē Këshillit popullor, me përjashtim tē atyre që me ligj i janë lënë nē kompetencë vetëm Këshillit popullor.

Komiteti ekzekutiv i jep illogari Këshillit popullor pér veprimtarinë e tij, i paraqet pér miratim vendimet e tij më tē rëndësishme dhe i raporton pér zbatimin e vendimeve tē Këshillit popullor.

NENI 111

Komiteti ekzekutiv është nē varësi tē Këshillit popullor që e ka zgjedhur dhe tē organizat ekzekutiv urdhërdhënes më tē lartë.

Komiteti ekzekutiv i Këshillit popullor më tē lartë shfuqizon aktet e paligjshme ose tē parregullta tē komitetit ekzekutiv më tē ulët dhe pezullon ato tē Këshillit popullor më tē ulët, duke ia parashtruar çështjen e shfuqizimit tē tyre Këshillit popullor kompetent.

NENI 112

Sekcionet dhe zyrat që krijohen pranë komiteteve ekzekutive janë nē varësi tē Këshillit popullor, tē komitetit ekzekutiv tē tij dhe tē organeve më tē larta tē administratës shtetërore, jepin illogari para tyre si edhe para masave punonjëse.

Urdhërat dhe udhëzimet e tyre mund tē shfuqizohen nga Këshilli popullor, nga komiteti ekzekutiv, nga organi i specializuar pranë komitetit ekzekutiv tē Këshillit popullor më tē lartë dhe nga ministri përkatës.

NENI 113

Struktura dhe kompetencat e organeve lokale tē pushtetit dhe tē administratës shtetërore caktohen me ligj.

KREU V

ORGANET E DREJTËSISË

Neni 114

Në Republikën Popullore Socialiste tē Shqipërisë ndjekja penale, hetimi dhe gjykimi janë tē ndara dhe ushtrohen nga organë tē veçanta.

NENI 115

Gjykatat popullore janë organet që realizojnë dhënien e drejtësisë.

Gjykatat popullore mbrojnë rendin juridik, luftojnë për parandalimin e veprave penale, edukojnë masat punonjëse me fryshtë e respektimit dhe të zbatimit të ligjshëmisë, duke u mbështetur në pjesëmarrjen aktive të tyre.

Organizimi gjyqësor dhe procedura e gjykimit caktohen me ligj. Ndalohet krimi i gjykatave të jashtëzakonshme.

NENI 116

Gjykata e Lartë është organi më i lartë i drejtësisë.

Gjykata e Lartë kontrollon veprimtarinë gjyqësore të gjykatave popullore.

Gjykata e Lartë gjykon në shkallë të parë e të dytë në rastet e caktuara me ligj.

Gjykata e Lartë në mbledhjen e saj plenare:

1. Shqyrton, me propozimin e të paktën një të pestë së deputetëve të Kuvendit Popullor ose të prokurorit të përgjithshëm, pajtueshmérinë e ligueve me Kushtetutën, duke i parashtuar Kuvendit Popullor propozimin përkatës. Në rast se Gjykatat e Lartë propozon shfuqizimin e ligjit ose të disponizave të vecantë të tij, Kuvendi Popullor duhet të shprehet brenda 2 muajve lidhur me vendimin e Gjykates së Lartë, përndryshe ligji ose disponita e tij e vëçantë mbetet pa fuqi;

2. Vendos me propozimin e prokurorit të përgjithshëm dhe sipas rregullave të caktuara me ligj mbi pajtueshmérinë e akteve nënligjore me Kushtetutën dhe me ligjin. Vendimi është i formës së prerë;

3. Shqyrton ankesat e organizatave politike e shoqërore për mosregjistrimin ose për ndalimin e veprimtarisë së tyre nga organi përkatës shtetëror. Vendimi është i formës së prerë;

4. Shqyrton ankimet kundër vendimeve të Komisionit Qendoror të zgjedhjeve për rezultatet e zgjedhjeve. Vendimi është i formës së prerë.

NENI 117

Gjykatat gjykojnë çështjet penale e civile si dhe çështjet administrative dhe të tjera që me ligj janë lënë në kompetencën e tyre.

NENI 118

Hetuesia është organi që zhvillon hetime për vepra penale.

NENI 119

Ministri i drejtësisë drejton, kontrollon dhe kujdeset për veprimtarinë e administratës gjyqësore, për organizimin dhe funksionimin e gjykatave që veprojnë në njësi administrative-tokësore të vendit, si dhe të hetuesisë.

NENI 120

Prokuroria është organi që bën ndjekje penale.

Prokuroria kontrollon zbatimin e përpiktë dhe të njëllotë të Kushtetutës e të ligjeve nga organet qendrore të administratës shtetërore, nga organet lokale të pushtetit dhe të administratës shtetërore, nga ndërmarrjet, institucionet, organizatat, nëpunësit dhe shtetasit.

Organizimi i prokurorisë dhe kompetencat e saj caktohen me ligj.

NENI 121

Organet e drejtësisë janë të ndara nga organet e tjera shtetërore dhe në veprimtarinë e tyre u nënshtronen vetëm Kushtetutës dhe ligjeve.

Gjykata dhe hetuesia janë të pavarura në ushtrimin e funksioneve të tyre.

Prokurorët janë të pavarur nga të gjitha organet lokale dhe varen vetëm nga prokurori i përgjithshëm, nga i cili marrin urdhëra dhe udhëzime.

Vendimet gjyqësore mund të ndryshohen vetëm nga gjykata kompetente më e lartë.

NENI 122

Gjykimi bëhet me pjesëmarrjen e ndihmësgjyqtarëve dhe me dyer të hapura, me përfashtim të rasteve kur me ligj është caktuar ndryshe.

Gjatë gjykimit përdoret gjuha shqipe. Personat që nuk dinë shqip, mund të përdorin gjuhën e tyre dhe të flasin me ndihmën e një përkthyesi.

Gjykata e jep vendimin në emër të popullit.

NENI 123

Këshilli i Lartë i Drejtësisë kryesohet nga presidenti i Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë dhe përbëhet nga ministri i drejtësisë, kryetari i Gjykates së Lartë, prokurori i përgjithshëm dhe shtatë juristë të tjerë të zgjedhur nga Kuvendi Popullor në sesionin e pârvë të cdo legislature me propozimin e presidentit të Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë.

Ministri i drejtësisë është zëvendëskrytar i Këshillit të rregullores së miratuar prej tij.

PJESA E TRETË

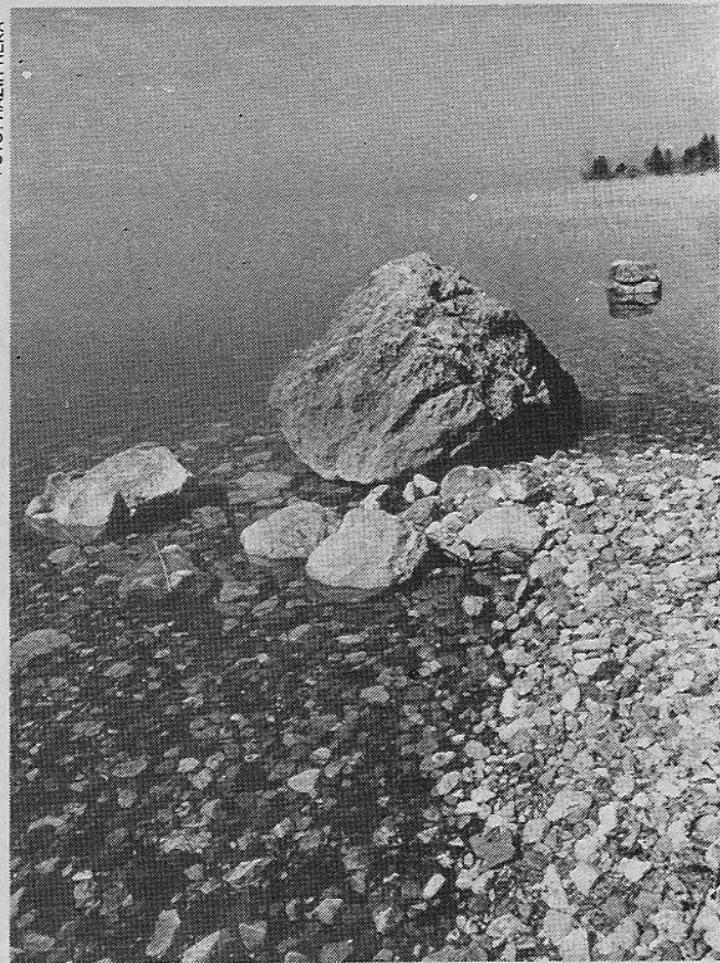
KREU I

STEMA, FLAMURI, KRYEQYTETI

NENI 124

Stema e Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë paraqet një shqiponjë të zeze dykrenore, të rrëthuar nga dy tufa kallinjsh gruri, që kanë në majë një yll të

FOTO: HAZIR REKA

kuq me pesë cepa dhe që janë lidhur në fund me kordele të kuqe, ku shkruhet data 24 Maj 1944.

NENI 125

Flamuri shtetëror i Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë paraqet një fushë të kuqe me një shqiponjë të zeze dykrenore në mes, mbi të cilën është një yll i kuq me pesë cepa, qëndisur rrëth e rrotull me ngjyrë ari. Raporti në mes gjérësise dhe gjatësisë së flamurit është një me një, presje katër.

NENI 126

Kryeqyteti i Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë është Tirana.

KREU II

DISPOZITA TË FUNDIT

NENI 127

Kushtetuta është ligji themelor i shtetit.

Gjithë veprimtaria për krijimin e normave juridike zhvillohet duke u mbështetur te Kushtetuta dhe në pajtim të plotë me të.

NENI 128

Projektet për ndryshime në Kushtetutë mund të paraqiten prej presidentit të Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë, prej Këshillit të Ministrave ose prej dy të pestave të deputetëve.

Miratimi i Kushtetutes dhe ndryshimet në të bëhen nga Kuvendi Popullor me një shumicë prej dy të tretave të të gjithë deputetëve.

NENI 129

Kjo Kushtetutë hyn në fuqi menjëherë.